ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

"СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"

РАЗВИТИЕ И ОБУЧЕНИЕ НА ДЕЦА С АУТИЗЪМ

ИЗПИТНИ ЗАДАЧИ (първа и втора)



Разработил: Йордан Йорданов

Специалност: НУПСП; 4 курс

Факултетен №: 1905010637

Форма на обучение: ЗО

Проверил: ас. д-р Христина Руменова Фидосиева

Велико Търново
2022г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Резюме на тема: "От какво се причинява аутизмът – актуални научни факти и предположения" от д-р Милена Коцева

…….(2 – 4 стр.)…….

2. Резюме на тема: "Терапевтични цели при нарушения от аутистичния спектър" от Анета Атанасова

…….(5 – 8 стр.)…….

3. Резюме на тема: "Лего терапия като предпоставка за развитието на социалната интеракция при деца с аутизъм" от Боряна Т. Тодорова

…….(9 – 12 стр.)…….

4. Хипервръзки към използвана литература за резюмета

……. (13 стр.)…….

5. Мисловна карта на тема: "Еволюционно развитие на идеята за аутизма"

…….(14 стр.)…….

Резюме на тема: "От какво се причинява аутизмът – актуални научни факти и предположения"

За аутизма се смята, че най-често е причинен от факторите в средата, които водят до възпаление на фона на променена генна активност в някои случаи. При около 10 % от лицата с аутистичен спектър има ясна генетична причина за тяхното състоянието. Пример за това може да бъде синдрома на чупливата Х хромозома или синдрома на Рет. Повечето от децата с аутистични симптоми нямат генетичен синдром. При някой са забелязани генни мутации, свързани с промени в микроструктурата на мозъка и връзките между невроните при, но при голяма част от засегнатите, генни мутации и синдроми не се установяват.



Налице е откритие, според което гените, отговарящи за имунните клетки на мозъка и възпалителните процеси в организма са с активност различна от нормалната, при хора с аутизъм. Ако лицата с такава променена активност на гените биват поставени в среда, в която има условия за възпаление, това причинява бързо развитие на възпалителни процеси в мозъка. Ако това се случи преди раждането или в детството има голяма вероятност детето да развие аутистични симптоми. Според проведените до сега проучвания и налични данни, условия за развитие на възпалителни процеси могат да бъдат следните фактори:

- Бактериални или вирусни инфекции - За връзката между инфекциите по време на бременността и аутизма се говори в доста от проучванията в тази сфера. Смята се, че не самите инфекциозни агенти създават предпоставки за развитие на аутизъм при децата, а активираната имунна система на майката, отделяща вещества, които преминават през плацентата в плода. При инфекция, за да настъпят предпоставки за възникване на аутизъм, трябва да има наличие на променена активност при гените.

- Чревна дисбиоза – Настъпва промяна в нормалната чревна флора, свързана с редица промени в организма, включително и в невропсихическото развитие. Някои проучвания показват, че в червата на лицата с аутизъм се откриват големи количества бактерии от вида Клостридиум, чиито токсини засягат функцията на нервната система и могат да доведат до промяна в поведението. Веществата отделяни от патологичните бактерии преминават в кръвообращението и въздействат на мозъка като водят до възпалителни процеси. Възможно е протичането и на обратното. Процесите в мозъка да повлияят на чревната флора и да доведат до дисбиоза.



- Полиненаситени мастни киселини - Това са незаменими мастни киселини, които са необходими за процесите на развитие и узряване на мозъка. Тъй като те не могат да се синтезират в организма, а се набавят чрез храната, техния дисбаланс засяга функцията на мозъка, не само в периода на развитието на организма, но и през целия живот, особено в периоди на състояния, свързани с

възпаление. Проучвания показва връзката между ниските нива на омега – 3 мастните киселини и аутизма. Те са свързани с чревна дисбиоза, а допълнителният прием води до потискане на бактериите в червата и подпомагане на растежа на нормалната флора. Намалява се пропускливостта на червата и съответно се предотвратява възпалението, поради естествена мощна противовъзпалителна ефективност на омега-3.

Резюме на тема: "Терапевтични цели при нарушения от аутистичния спектър"

Основна задача на терапевтичната работа е да се подобри качеството на живот на човека с аутизъм, което много често означава да се премахне негативната симптоматика и да се постигне максимална степен на автономност. Първоначално се извършва подробна оценка на индивидуалния профил, която е изключително необходима, тъй като трудно може да бъде предположено какво е нивото на развитие в определена област, ако то не е специално оценено. Това играе ролята и на отправна точка за поставянето на значими цели за работа. В изготвянето на смислен терапевтичен план за индивида с аутизъм е необходимо да се определят неговите индивидуални нужди. Работата с хора с аутизъм има за цел да ги направи по-щастливи, за което е необходимо да се преодолеят техните негативни симптоми и съпътстващи проблеми.



При нарушения в социалната сфера, аспектите на странното социално поведение могат да бъдат раздразнителност, изолираност, стереотипност, хиперактивност или използване на неподходяща реч. За да се поставят подходящи терапевтични цели е необходима оценката на индивидуалните умения и особености, ниво на взаимодействие с други хора, умения за игра и умения за използване на социален поздрав.

При езиковите и комуникативни нарушения е необходимо е да се направи оценка на индивидуалните стратегии за комуникация и комуникативни способности, които могат да варират според ситуациите и лицето. Основната терапевтична цел е да се постигне разбиране за комуникативното намерение още на невербално ниво, развиване на речта и използване на алтернативни средства за комуникация – символи, жестове, картинки или реални обекти.



При познавателните способности, независимо от оценката на коефициента на интелигентност, познавателното функциониране на хората с разстройство от аутистичния спектър е различно. При някои се наблюдава наличие на интелектуална недостатъчност, а при други интелектуалното ниво от висока степен. Установяването на особеностите в сензорната преработка дава възможност да се преформира средата по такъв начин, че да отговаря максимално на нуждите и особеностите на лицето с аутизъм. Дефицита на вниманието е другата особеност на познавателното функциониране. Причини за трудностите в концентрацията на вниманието могат да бъдат интересите, неразбиране на елементи от средата, върху които се очаква да се концентрират или липса на мотивация. Мисленето посредством картинки е причина за трудностите за научаване абстрактни понятия и разбиране на значенията на думи, които нямат визуално изображение. По време на терапевтичната работа, новите умения, правилата, ситуациите и концепциите трябва да бъдат придружени от визуализация.

Формулирани са два основни подхода за изучаване на аутизма. При първия се правят опити да се идентифицира първичният дефицит, докато при втория се акцентира върху описание на индивидуалния профил на хората с аутизъм – как учат, какви са техните силни страни и слабости. В рамките на първия, терапевтичните цели се определят според допусканията за основните дефицити, а при втория подход се определят индивидуалните силни и слаби страни, и терапевтичните цели се сформират на базата на регистрираните трудност.

Терапевтичните подходи могат да бъдат разделени на такива, които са центрирани върху възрастния или върху детето. Подходите, при които възрастният е водещ във взаимодействието работят основно за редуциране на нежеланото и неадаптивното поведение и научаване на умения от различни области. При детето се акцентира върху взаимодействието и комуникацията, а не върху обучението. Водещият е детето и развитието му като се следват неговите собствени интереси и темпо. Основна терапевтична цел на тези подходи е създаване на умения за общуване – споделено внимание, съвместни игри и желание за комуникация.

Терапевтичните цели в зависимост от възрастта могат да бъдат:

Основните цели в предучилищна възраст са: поддържане и развитие на вниманието; подобряване на комуникативното поведение; езиково развитие; развитие на емоционалните реакции; подобряване на контрола върху поведението; овладяване на умения за самообслужване; справяне с гневните изблици, агресивното и самонаряващото поведение; сформиране на умения за общуване с връстници.





Основните цели в училищната възраст са: сформиране на модифицирана среда, която да отговаря на детските потребности; предоставяне по достъпен начин на новите знания и умения; оказване на подкрепа за адаптация в новата среда; акцентиране и работа върху полезните за детето познания и уменията; развитие на академичните познания, ако състоянието на детето позволява.



Основните цели при юношите и възрастните са: направа на оценка на ресурсите на семейство и социална среда по отношение на възможностите за упражняване на трудова дейност и придобиване на професионални умения; независимо функциониране; развитие на комуникативните умения; организиране на свободното време; междуличностни взаимоотношения; обучение по отношение на сексуалността;

За да бъде готов един специалист да окаже професионална помощ на лицата с аутизъм трябва: да разбира състоянието, да работи на базата на предварително изследване и оценка на нуждите им, да има готовност да адаптира средата към нуждите на детето с аутизъм, да си поставя функционални терапевтични цели и да използва разбираем комуникативен стил в процеса терапевтичната работа. Тя продължава цял живот, като се съобразява и актуализира спрямо променящите се фактори.

Резюме на тема: "Лего терапия като предпоставка за развитието на социалната интеракция при деца с аутизъм"

Аутизмът е определян като затруднение в социалното развитие на човек, оказващо влияние върху начина му на общуване и взаимодействие с останалите хора. РАС се счита за нарушение на неврологичното развитие. Лицата биват диагностицирани с едно от трите нива на тежест: ниво 1 – нужда от подкрепа, ниво 2 – нужда от съществена подкрепа или ниво 3 –нужда от много съществена подкрепа. Състоянията при децата с аутизъм варират от притежаване на невероятни таланти до сериозни затруднения. Основните трудности, които срещат са свързани със социалното им взаимодействие, комуникацията или въображение. При много случаи се забелязват особености в погледа, имитацията, конвенционалните жестове, липса на интерес за споделяне на интереси и чувства или изграждане на приятелства.



За едно успешно взаимодействие са необходими: умения за слушане на другите и реагиране на инициациите им; игрово взаимодействие; реагиране на реплики и разширени умения за решаване, подпомагане или вземане на решения. Соц. умения имат положително влияние върху училищния опит на децата, по-приятни възприятия за училище и по-високи академични постижения. Поради невъзможността за разбиране на междуличностни отношения и комуникационния дефицит, социалните и символични игри биват рядкост. За децата с аутизъм е необходимо структуриране, моделиране и включване на ориентирани, спрямо тях условия, за да получат възможност да участват.

Лего терапията дава своето начало при игра на две деца с аутизъм с Лего. Посредством това си взаимодействие, малчуганите започват да си комуникират и работят в екип. Пряк свидетел на това става клиничният невропсихолог Le Goff, които разработва програмата базирана на роли-професии. Научно обяснено ЛТ е групова игрова терапия, при която се осъществява работа в екип с цел създаване на Лего фигура или модел. Промяната в поведението им е продиктувано от естественото любопитство и мотивация за игра. Това води до въвличане в интеракция, която насърчава ключови умения като споделяне, колаборация, разрешаване на конфликти или вербална и невербална комуникация. Развива се съвместното споделяне, заемане, обсъждане на идеи, излагане на мнения и визия за дизайн.



Участниците са силно мотивира да участват, независимо, че няма допълнителни награди. Децата обичат да систематизират като това им позволява да откриват връзки между вход-операция-изход, докато същевременно с това извличат закономерности и повторяеми модели. Играта Лего бива харесвана точно поради тази своя черта, дължаща се на нейната предсказуема и систематична същност. В училищата често се сформират комбинирани групи като в техния състав влизат деца с аутизъм и такива без специални образователни потребности, целящи посредством взаимодействието да се развият социалните им умения и приятна, училищна среда.

Започва се със сформирането на група от три деца на еднаква възраст, един клас или випуск – две деца с ТР и едно с аутизъм. Тя се запазва една и съща за всяка седмица, а сесиите продължават по 45 минути (15 мин. – стил и 30 мин структуриран). Изключително важно е по време на играта всяко социално желано поведение да бъде забелязвано, поощрявано и мотивирано.

Структура на ЛТ	*Правила на ЛТ*
1. Поздрав; *2. Водещият предоставя Лего и обсъжда модела с децата;* *3. Правилата се предоставят и обобщават;* *4. Децата получават ролите си, изписани на ролевата игра;* *5. Строене с инструкции - 30 мин.* *6. Игра в свободен стил – 15 мин.* *7. Децата подреждат;* *8. Обобщаване/Довиждане;*	*1. Изграждайте заедно;* *2. Ако счупете го поправете;* *3. Ако не можеш да се справиш, поискай помощ;* *4. Ако нещо се използва не го пипай или помоли да го използваш и ти;* *5. Без викане;* *6. Без закачки, обиди или тормоз;* *7. Използвай учтиви думи;* *8. Без удари, ритници или борба;* *9. Почистете след работа;*

По време на сесията децата изпълняват следните роли, които разменят помежду си всяка седмица:

- Инженер – дава ясни инструкции за строежа с лего. Информира доставчика за това, какви тухли да предостави на строителя, след което инструктира и него за начина на поставяне на тухлите.

- Доставчик – изслушва внимателно инструкциите, намира необходимите тухли и ги предоставя на строителя.

- Строител – изслушва внимателно инструкциите на инженера, за да разбере къде да постави тухлите, без да поглежда в плана.

- Фасилитатор (възрастен) - неговата роля е да подчертава проблемите пред децата, вместо да дава решения. С напредването на сесиите, усилията на фасилитатора биват насочвани към насърчаване на социалните и комуникативни умения, а не към действията свързани с ЛТ. Прякото участие на възрастния е сведено до минимум, за да не нарушава естествеността на детската среда. Важно е от тях да се изисква комуникация с цели изречения. Ръководителя на ЛТ трябва да бъде изключително бдителен за желани социални поведения и да не забравя оправените комплиментите да бъдат специфични (Марти, много ми хареса как учтиво попита Мария за помощ).

Строителя и доставчика трябва да задават въпроси (какъв цвят е тухлата?; Каква форма има?; Колко точки има?) към инженера, за да са сигурни, че постройката и модела ще се получат. Децата имат право да поискат помощ от другарче, ако изпитват проблем с разпознаване на цвета, геометричните фигури, броенето или разбиране на инструкциите. За подпомагане на комуникацията, за децата може да бъдат изработени визуални напомняния.

През годините много учени провеждат проучвания, свързани с терапията като се наблюдава единодушен консенсус за положителните и черти, като обещаваща намеса за развитие на комуникацията, сътрудничеството и обясненията. Тя бива чудесен пример за потенциална интервенция при подпомагане на приобщаването на децата с аутизъм в учебната и семейна среда, и обществото като цяло.

Хипервръзки към използвана литература за резюмета

Резюме 1

Резюме 2

Резюме 3

Мисловна карта на тема:
"Еволюционно развитие на идеята за аутизма"

